

Den 10. november 2020

Opfølgende bemærkninger vedr. valg af banetype (kork- eller SBR granulat)

På baggrund af udvalgets udskydelse af beslutning om banetype ved B73, d. 6. oktober 2020, er kendskabet til drifts- og brugerperspektiverne ved baneopbygningen med kork suppleret yderligere. Dette for at styrke grundlaget for beslutningen.

Siden mødet i oktober er følgende foretaget:

- Et indledende videomøde med Theis Elkjær fra Citylawn med fokus på de perspektiver de ikke oplevede tilstrækkelig belyst i det forelagte beslutningsgrundlag fra administrationen.
- Et opfølgende fysisk møde, hvor Theis Elkjær fra Citylawn og Peter Johansen fra Entreprenørservice havde to eksperter med fra Belgien via Teams (fra virksomheden Lanosports: www.lanosports.com, som er samarbejdspartner med Citylawn).
- Forespørgsel rettet af Entreprenørservice ud til øvrige kommuners om deres erfaringer.
- Besøg i Tingbjerg i Københavns Kommune, hvor der bl.a. er en kork og en SBR bane ved siden af hinanden i.f.t. udfordringer med transport af granulat mellem banerne.
- Bemærkninger indhentet fra banen anlagt i Århus for AGF.

Indledende

Der er ingen tvivl om, at der aktuelt og endnu mere i årene frem kigges i alternativer til SBR og her er kork aktuelt og formentlig det bedste bud når der er tale om en bane med infill.

Ved valg af en SBR-bane er der et stort erfaringsgrundlag og usikkerhederne er derfor små. Vi ved hvad der købes og hvad der skal til for optimal drift/vedligehold/levetid og til at holde den spilbar i vinterens tø/frost-perioder. Nedenstående handler derfor særligt om kork som valg af infill.

Ekstra drift og usikkerhed

Ved valg af en kork-bane er der ikke grund til usikkerhed om hvorvidt der etableres en god bane, det gør der, der følger blot en anden og større type opgave med at holde banen spilbar i tø/frost-perioderne ind over vinteren.

Den første bane i Slagelse Kommune med en anden infill end SBR vil alt andet lige have nogle større følgeomkostninger end ved endnu en SBR-bane idet der skal indkøbes supplerende redskaber og udføres nogle andre vintermæssige driftsaktiviteter. Endvidere fordi den aktuelle bane skal etableres side om side med en nuværende SBR-bane, hvor det er vigtigt at de to granulattyper ikke blandes/forurenes via redskabernes/maskinens transport fra den ene bane til den anden. Dette er ikke en udfordring i tørre perioder, men en udfordring i meget våde perioder og særligt ved en vinterindsats i forhold til sne/sjap. Det er denne opgave og økonomi, som skal adresseres i beslutningen.

Vinterforanstaltninger

Der er anlagt kork-baner flere steder i Europa bl.a. i Schweiz, Italien, Sverige og enkelte i Danmark. Eksperter på området fra Lanosports beretter at korkgranulat ikke kan absorbere fugt, men at korkgranulatet kan tilbageholde fugt på overfalden af granulatet (grundet cellestrukturen), hvilket er årsagen til andre og hyppigere driftsaktiviteter tø/frostmæssigt end på en SBR-bane. Eksperterne beretter, at det er vigtigt fugten bliver løsnet fra granulatet og man skal være særligt opmærksom herpå ved vejrskift, da det er denne fugt på overfladerne som fryser sammen og gør korkbanen uspilbar. Det er en væsentlig forskel fra SBR.

Det bekræftes endvidere, at når først fugt og frost har indfundet sig er kork langsommere til at tø op end SBR. Ligeledes berettes det som anført, at kork via driftstiltag (overslæbning m.v.) har brug for at få løsnet fugten fra granulatet og gerne præventivt få foretaget udbringning af salt/tømiddel i perioder med fugt/nedbør og tø/frost. Ved en SBR-bane er det erfaringsmæssigt kun nødvendigt at lave

vinterforanstaltninger ved snefald. Det kræver altså, bekræftet ved mødet med Lanosports, flere og andre driftstiltag at holde korkbanen spilbar i vinterperioden og der skal endvidere udføres driftstiltag i.f.t. vinterforanstaltninger selvom der ikke er snefald. Ingen kender vinteren på forhånd og udgifterne til vinterforanstaltninger er derfor den helt stor joker/usikkerhed. Dog er den danske vinter ofte fyldt med de nævnte vejrskift (lidt plusgrader om dagen og lidt frost/ned til nulpunktet om natten), en lang tør frostperiode vurderes ud fra de indhentede erfaringer ikke at give problemer, men de omskiftelige og våde perioder gør.

Årets øvrige drift

Der vurderes ikke, ud fra de indhentede erfaringer, at være væsentlig forskel på omkostningerne til årets øvrige drift af en korkbane kontra en SBR-bane. Kork er dyrere pr. ton, men mængden er større pr. ton. Svindet fra banen vurderes at være en anelse mindre end på en SBR-bane. Driftsaktiviteter er bla. overslæbning, luftning, genopfyldning af granulat, ukrudt langs kanterne mv.

Ukrudtsbekæmpelse

Der berettes om de samme udfordringer langs kanterne med at græs og ukrudt skal bekæmpes mekanisk og muligvis termisk (afhænger af metoden).

Brugeroplevelsen

Oplevelsen fra brugerne vurderes spilmæssigt, at være på niveau med SBR og kork-baner er også godkendt af FIFA på baggrund af de standardiserede test-typer. Kork transporteres i mindre mængde væk fra banen af brugerne og det der transporteres væk er ved kork et organisk og naturligt produkt. Banen er rarere at spille på i de varme sommermåneder, da kork ikke absorberer varmen på samme måde som SBR. Der er ikke kendskab til udfordringer med støv eller svampeangreb på de rene korkbaner (vigtigt at skelne rene korkbaner fra eks. eco-infill, som er blandingsprodukter).

Etablering

Det præciseres fra alle adspurgte, at vigtigheden i at få det rette anlæg fra start er afgørende i forhold til optimal drift, bedste levetid m.v. Dette set i forhold til ekstra areal til mål og sneoplæg, flise under hegn, sluse m.v.

Økonomi

Den årlige driftsomkostning ekskl. vinterforanstaltninger vurderes på baggrund af de indhentede erfaringer som ens med en SBR-bane dvs. en årlig omkostning på 60-90.000 kr. pr. bane

Vinterforanstaltningerne er naturligvis vejrafhængige og herved usikre, men grundet de nødvendige hyppige indsatser på kork ved vejrskifte (fugt, tøj/frost), som kommer ud over indsatsen ved snefald (som aktuelt kun er det nødvendige på SBR), så skal der påregnes en væsentligt forøget ramme til vinterforanstaltninger. Vinterforanstaltninger på SBR er beregnet til 40-60.000,- pr. bane (enkelte vintre har kostet op mod 90.000,- pr. bane). Det er vanskeligt at vurdere/lave et præcist estimat, men en faktor 2 vurderes ikke lavt sat, hvilket vil sige 80-120.000,- pr. bane til vejrafhængige vinterforanstaltninger ved valg af kork som infill.

Til ovenstående kommer, at stordriftsfordelene ikke hentes ved brug af samme udstyr samt at der ved vådt vejr/snevejr skal ske en afrensning af traktor/grej inden driften kan fortsætte på banen lige ved siden af (undgå transport og blanding af granulat mellem banerne). Afrensning bør ske på godkendt vaskeplads og der vil herved være transport/spildtid mellem udførsel af to ellers ens opgaver på samme lokalitet.

Der skal i forbindelse med udskiftning af de første kunstgræsbaner i årene fremover tages samme forhold i betragtning.